

[Εργαλεία]

Αρχές Σύνταξης της Αρχαιοελληνικής Γλώσσας

Κατηγορηματική Μετοχή

- Επιθετική Μετοχή
- Κατηγορηματική Μετοχή

§5.11. **Κατηγορηματική μετοχή** λέγεται η μετοχή που χρησιμοποιείται ως κατηγορούμενο ή κατηγορηματικός προσδιορισμός (βλ. >§2.13.διαχειριζόμενον τὸν Κῦρον, εἶχον τὰς ἀσπίδας ἐκκεκαλυμμένας).

§5.12. **Ὡς κατηγορούμενο** χρησιμοποιείται η μετοχή όταν το κατηγορήμα αποδίδεται, ενδεχομένως για να τονιστεί η σημασία του, περιφραστικά με τη χρήση των ρημάτων εἶμι, γίγνομαι, ὑπάρχω, όπως λ.χ. στις εξής περιπτώσεις:

ΗΡΟΔ 9.16 ἦν δὲ τὸ δεῖπνον ποιούμενον ἐν Θήβῃσι το δείπνο ἐγίνε στις Θήβες.

ΘΟΥΚ 3.2.2 ἃ μεταπεμπόμενοι ἦσαν αὐτὰ που είχαν παραγγείλει.

ΞΕΝ ΚΑναβ 4.7.2 συνελυθηότες ἦσαν αὐτόσε καὶ ἄνδρες καὶ γυναῖκες καὶ κτήνη πολλὰ εἶχαν συναθροιστεῖ σε κείνο το μέρος καὶ ἄνδρες καὶ γυναῖκες καὶ πολλὰ ζῶα.

ΠΛ Γοργ 500c τί ποτ' ἐστὶν οὗτος ἐκείνου διαφέρων σε τι λοιπὸν διαφέρει αὐτὸς ἀπὸ ἐκείνον.

ΔΗΜ 18.95 τοῦτο ὑπάρχειν ὑμᾶς εἰδότας ἡγοῦμαι πιστεύω ὅτι σίγουρα το γνωρίζετε αὐτό.

ΣΟΦ Φιλ 772-723 μὴ σαυτὸν θ' ἄμα κᾶμ', ὄντα σαυτοῦ πρόστροπον, κτείνας γένῃ για να μη γίνεις φονιάς του εαυτοῦ σου καὶ δικὸς μου, που εἶμαι καὶ ἐκέτης σου.

ΠΛ Νομ 908b μισοῦντες γίνονται τοὺς κακοὺς μισοῦν τους κακοὺς [γίνονται ἄνθρωποι που μισοῦν τους κακοὺς].

§5.13. Με κατηγορηματική μετοχή που αναφέρεται στο **υποκείμενό** τους συντάσσονται συνήθως οι κατηγορίες ρημάτων που παρατίθενται παρακάτω. Σχετικά με τα εν λόγω ρήματα είναι χρήσιμο να σημειωθούν τα εξής:

Μερικά από τα ρήματα αυτά, όπως π.χ. το τυγχάνω, λανθάνω, διατελῶ κ.ά. **έχουν αποδυναμωθεί** στη σύνταξη τους με κατηγορηματική μετοχή σε τέτοιο βαθμό, ώστε να **εκφράζουν μόνο το δευτερεύον νόημα της πρότασης**, ενώ **το κύριο να δηλώνεται με τη μετοχή**. Στις περιπτώσεις αυτές η κατηγορηματική μετοχή αποδίδεται με ρήμα και το ρήμα με επίρρημα ή επιρρηματική φράση. Για τον λόγο αυτό μερικοί θεωρητικοί στις περιπτώσεις εκείνες, όπου η κατηγορηματική μετοχή που συντάσσεται με αυτά τα ρήματα ενέχει τη θέση κατηγορουμένου, κάνουν λόγο για τη μετοχή αυτή ως "κατ' επίφαση" ή "φαινομενικό κατηγορούμενο". Μερικές φορές μάλιστα ρήματα όπως το τυγχάνω (πρβ. αμέσως παρακάτω τα παραδείγματα από το ΠΛ Γοργ 469b και ΠΛ Φαιδ 72e) χάνουν εντελώς τη σημασία τους.

§5.14. Εκτός από τα εἶμι, γίγνομαι, ὑπάρχω, που αναφέρθηκαν προηγουμένως, με κατηγορηματική μετοχή που αναφέρεται στο υποκείμενο συντάσσονται **τα ρήματα που σημαίνουν ένα ειδικότερα προσδιορισμένο είναι ή έναν ορισμένο τρόπο ύπαρξης**, όπως π.χ. το τυγχάνω (= "εἶμαι τυχαία, κατά τύχη") λανθάνω (= "εἶμαι στα κρυφά", "υπάρχω με τρόπο κρυφό, χωρίς να φαίνομαι, απαρατήρητα, χωρίς επίγνωση"), δῆλος και φανερός εἶμι, φαίνομαι, (= "εἶμαι, υπάρχω με τρόπο φανερό", "φαίνομαι", "αποδεικνύομαι"), διάγω, διατελῶ, διαγίγνομαι (= "εἶμαι ή υπάρχω αδιάλειπτα με έναν ορισμένο τρόπο", "βρίσκομαι διαρκώς σε κάτι"), οἶχομαι (= "έχω φύγει", "εἶμαι φευγάτος"), φθάνω (= "έρχομαι πρωτύτερα", "προλαβαίνω") κτό.:

ΗΡΟΔ 1.82 τοῖσι δὲ καὶ αὐτοῖσι κατ'αὐτὸν τὸν χρόνον συνεπεπτώκεε ἔρις ἐοῦσα τὴν εποχὴ αὐτὴ ἐτύχε να βρίσκονται και οι ίδιοι σε διένεξη.

ΞΕΝ ΚΑναβ 1.1.2 ὁ πρεσβύτερος [παῖς] παρὼν ἐτύγχανεν ὁ μεγαλύτερος γιος του ἐτύχε να είναι εκεί [ή: βρίσκotan κατά τύχη εκεί].

ΠΛ Γοργ 469b μέγιστον τῶν κακῶν τυγχάνει ὃν τὸ ἀδικεῖν το να αδικεῖ κανεῖς είναι το μεγαλύτερο από τα κακά.

ΠΛ Φαιδ 72εῖ μάθησις οὐκ ἄλλο τι ἢ ἀνάμνησις τυγχάνει οὔσα ἡ μάθησις δεν είναι τίποτα ἄλλο παρά ἀνάμνησις.

ΠΛ Γοργ 471b ἔν τι συνιστάντες λανθάνωσιν κακὸν μέγα ἐν τῇ αὐτῶν ψυχῇ προκαλοῦν μέσα στην ψυχὴ τους χωρίς να το καταλάβουν ένα μεγάλο κακό [ή: προκαλοῦν ανεπίγνωστα ένα μεγάλο κακό].

ΕΠΙΚ απ. 551 λάθε βιώσας να ζεις στην αφάνεια.

ΗΡΟΔ 3.83 καὶ νῦν αὕτη ἡ οἰκίη διατελεῖ μόνη ἐλευθέρη ἐοῦσα Περσέων και το γένος αυτό εξακολουθεῖ αδιάλειπτα μέχρι σήμερα να είναι το μόνο ελεύθερο ανάμεσα στους Πέρσες.

ΘΟΥΚ 1.2.1 φαίνεται ἡ νῦν Ἑλλάς καλουμένη οὐ πάλαι βεβαίως οἰκουμένη φαίνεται πως ἡ χώρα που τώρα ονομάζεται Ελλάδα παλαιότερα δεν ἦταν μόνιμα κατοικημένη.

ΞΕΝ ΚΑναβ 1.2.11 ὁ δὲ [Κῦρος] ἐλπίδας λέγων διῆγε καὶ δῆλος ἦν ἀνιώμενος ὁ Κῦρος τους ἔδινε ἐλπίδες [στους στρατιώτες] και ἦταν φανερό πως στεναχωριόταν.

ΗΡΟΔ 4.136 ἔφθησαν πολλῶ οἱ Σκῦθαι τοὺς Πέρσας ἐπὶ τὴν γέφυραν ἀπικόμενοι οἱ Σκύθες ἐφθασαν στη γέφυρα πολύ νωρίτερα από τους Πέρσες.

ΠΛ Φαιδ 108b ὑπὸ τοῦ προστεταγμένου δαίμονος οἶχεται ἀγομένη [ή ψυχή] ἡ ψυχὴ φεύγει οδηγούμενη από τον εντεταλμένο δαίμονα.

§5.15. Τα ρήματα που δηλώνουν μια **ψυχική (συγ)κίνηση ή κατάσταση** (πάθος, συναίσθημα ή διάθεση), όπως χαίρω, ἥδομαι, αἰσχύνομαι, ἀγανακτῶ, ὀργίζομαι, μεταμέλομαι, χαλεπῶς, ῥαδίως φέρειν, κτό. (ρήματα ψυχικού πάθους). Και σε αυτή την κατηγορία ρημάτων, όπως ἄλλωστε και στην προηγούμενη αλλά και στις επόμενες, η κατηγορηματική μετοχή ενδέχεται να είναι ο φορέας του κύριου νοήματος της πρότασης και να αποδίδεται για τον λόγο αυτό με ρήμα, ενώ το ρήμα να έχει μια δευτερεύουσα νοηματική λειτουργία και να μεταφράζεται με επίρρημα ή επιρρηματική φράση:

ΞΕΝ ΚΑναβ 2.5.16 ἥδομαι, ὦ Κλέαρχε, ἀκούων σου φρονίμους λόγους χαίρομαι, Κλέαρχε, που ακούω συνετά λόγια από σένα [ή: ακούω με ευχαρίστηση συνετά λόγια από σένα].

ΠΛ Πολ 328d χαίρω διαλεγόμενος τοῖς σφόδρα πρεσβύταις χαίρομαι να συζητώ με τους πολύ ηλικιωμένους [ή: συζητώ με χαρά κ.λπ.]

ΘΟΥΚ 2.65.2 ἔλυποῦντο οἱ δυνατοὶ καλὰ κτήματα ἀπολωλεκότες, τὸ δὲ μέγιστον, πόλεμον ἀντ' εἰρήνης ἔχοντες δυσφοροῦσαν οἱ πλούσιοι ἐπειδὴ εἶχαν χάσει ωραία ἀκίνητα, καὶ το χειρότερο, ἐπειδὴ εἶχανε πόλεμο ἀντὶ γιὰ εἰρήνη.

ΣΟΦ Φιλ 86 οὗς ἂν τῶν λόγων ἀλγῶ κλύων τα λόγια που πονώ ακούγοντάς τα [ή: που τα ακούω με πόνο].

ΞΕΝ ΚΠαιδ 5.1.21 καὶ τοῦτο οὐκ αἰσχύνομαι λέγων καὶ δεν ντρέπομαι να το ομολογῶ αὐτό [ή: το ομολογῶ χωρίς ντροπή].

ΘΟΥΚ 1.77.4 ἀδικούμενοι οἱ ἄνθρωποι μᾶλλον ὀργίζονται ἢ βιαζόμενοι οἱ ἄνθρωποι θυμώνουν περισσότερο ὅταν ἀδικούνται παρά ὅταν εξαναγκάζονται με τη βία.

ΘΟΥΚ 4.27.2 [οἱ Ἀθηναῖοι] μετεμέλοντο τὰς σπονδὰς οὐ δεξάμενοι οἱ Ἀθηναῖοι μετάνιωσαν που δεν ἀποδέχτηκαν τη συμφωνία εἰρήνης.

ΠΛ Φαιδ 63a οὕτως ῥαδίως φέρεις ἡμᾶς ἀπολείπων μας εγκαταλείπεις με τόσο ελαφριά την καρδιά.

ΘΟΥΚ 2.16.2 ἐβαρύνοντο δὲ καὶ χαλεπῶς ἔφερον οἰκίας τε καταλείποντες καὶ ἱερά τους ἐθλίβε καὶ τους στεναχωροῦσε που ἀφηναν πίσω τα σπίτια καὶ τα ἱερά τους.

§5.16. Τα ρήματα που σημαίνουν "ευεργετώ" ἢ "αδικοπραγῶ", "πετυχαίνω", "παραλείπω", "υπερέχω", "υστερώ" ἢ "αστοχῶ", ὅπως π.χ. εὖ ποιῶ, εὐτυχῶ, ἀδικῶ, νικῶ, κρατῶ, ἡττῶμαι, ἀμαρτάνω, λείπομαι, χαρίζομαι, κτῶ.

ΗΡΟΔ 5.24 εὖ ἐποίησας ἀπικόμενος ἔκανες καλά που ἦρθες [ή: καλῶς ἦρθες].

ΘΟΥΚ 1.53.2 ἀδικεῖτε, ὧ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, πολέμου ἄρχοντες καὶ σπονδὰς λύοντες Ἀθηναῖοι, δεν κάνετε καλά που αρχίζετε τον πόλεμο καὶ καταλύετε τις συμφωνίες [ή: ἀδίκῃ ἀρχίζετε τον πόλεμο καὶ κακῶς καταλύετε τις συμφωνίες].

ΞΕΝ Απομν 1.1.1 ἀδικεῖ Σωκράτης οὗς μὲν ἡ πόλις νομίζει θεοὺς οὐ νομίζων, ἕτερα δὲ καινὰ δαιμόνια εἰσφέρων· ἀδικεῖ δὲ καὶ τοὺς νέους διαφθείρων παρανομεῖ ο Ὁ Σωκράτης μὴ ἀποδεχόμενος στους θεοὺς που ἀποδέχεται ἡ πόλη καὶ προσπαθώντας να εἰσαγάγει νέους θεοὺς• παρανομεῖ ἐπίσης καὶ παραπλανώντας τους νέους [ή: παράνομα ο Σωκράτης δεν ἀποδέχεται κ.λπ.].

ΞΕΝ Απομν 2.4.7 τούτων φίλος εὐεργετῶν οὐδενὸς λείπεται σε ὅλα αὐτὰ ο φίλος που ευεργετῇ δεν υστερεῖ σε τίποτα.

ΞΕΝ Ιερ 11.14 τούτους [=τοὺς φίλους] πάντας πειρῶ νικᾶν εὖ ποιῶν, ἐὰν γὰρ τοὺς φίλους κρατῇς εὖ ποιῶν, οὐ μὴ σοι δύνωνται ἀντέχειν οἱ πολέμιοι κι ὅλους να προσπαθεῖς να τους νικᾷς ευεργετώντας τους, αν νικᾷς τους φίλους ευεργετώντας τους δεν θα μποροῦν να σου ἀντισταθοῦν οἱ ἐχθροὶ [ή: να προσπαθεῖς να ξεπερνᾷς ὅλους τους φίλους στην ευεργεσία, αν ξεπερνᾷς τους φίλους στην ευεργεσία κ.λπ.].

ΞΕΝ ΚΑναβ 2.3.23 τούτου εἷς γε δύναμιν οὐχ ἡττησόμεθα εὖ ποιοῦντες δεν θα υστερήσουμε κατὰ δύναμη ἐναντὶ του στην ευεργεσία [ή: δεν θα ευεργετήσουμε λιγότερο ἀπὸ αὐτόν].

ΞΕΝ ΚΠαιδ 3.3.56 ὁ Κυαξάρης ἔλεγεν, ὅτι [ὁ Κῦρος] ἐξαμαρτάνοι διατρίβων καὶ οὐκ ἄγων ὥς τάχιστα ἐπὶ

τοὺς πολεμίους ὁ Κυναξάρης διαμήνυε στον Κύρο πως δεν κάνει καλά να αργοπορεί και να μην οδηγεί το στράτευμα όσο γίνεται πιο γρήγορα εναντίον των εχθρῶν [ἢ: ὅτι κακῶς αργοπορεί και δεν οδηγεί το στράτευμα κ.λπ.].

ΠΛ Πολ 338a ἐμοὶ χαρίζου ἀποκρινόμενος κάμε μου τη χάρη να απαντήσεις [ἢ: απάντησε για χάρη μου].

ΠΛ Φαιδ 60c εὖ ἐποίησας ἀναμνήσας με καλά ἔκανες και μου το θυμήσες [ἢ: καλά και μου το θυμήσες].

ΛΥΣ 28.8 Θρασύβουλος καλῶς ἐποίησεν οὕτως τελευτήσας τὸν βίον ὁ Θρασύβουλος καλά ἔκανε που πέθανε ὅπως πέθανε [ἢ καλῶς πέθανε ὅπως πέθανε].

§5.17. Τα ρήματα που σημαίνουν **"αρχίζω" και "παύω", "αντέχω", "κουράζομαι"**, ὅπως τα ἄρχομαι (ὑπάρχω, κατάρχω), παύω, λήγω, ἀνέχομαι, καρτερῶ, ὑπομένω, κάμνω, ἀπεῖπον, ἀπείρηκα κτό. συντάσσονται επίσης με κατηγορηματική μετοχή:

ΗΡΟΔ 7.8 οἷ γε ἐμὲ καὶ πατέρα τὸν ἐμὸν ὑπῆρξαν ἄδικα ποιεῦντες αὐτοὶ ξεκίνησαν πρώτοι να κάνουν κακὸ σε μένα και τον πατέρα μου [ἢ: αὐτοὶ ἔκαναν πρώτα κακὸ κ.λπ.].

ΠΛ Συμπ 186b ἄρξομαι ἀπὸ τῆς ἱατρικῆς λέγων θα αρχίσω μιλώντας για την ιατρική [ἢ: θα μιλήσω πρώτα για την ιατρική].

ΠΛ Γοργ 523c παύσωτοῦτο γιγνόμενον θα σταματήσω αὐτὸ που γίνεται.

ΞΕΝ ΚΑναβ 3.1.19 [ἐγὼ] οὐποτε ἐπαυόμην ἡμᾶς μὲν οἰκτίρων ἐγὼ ποτέ δεν ἔπαψα να ελεεινολογῶ εμάς τους Ἕλληνες.

ΞΕΝ Οικ 1.23 αἱ τοιαῦται δέσποιναι αἰκίζόμεναι τὰ σώματα τῶν ἀνθρώπων καὶ τὰς ψυχὰς καὶ τοὺς οἴκους οὐποτε λήγουσιν, ἔστ' ἂν ἄρχωσιν αὐτῶν τέτοιες ἀφέντρες [ὅπως οἱ επιθυμίαι] δεν παύουν να βασανίζουν τα σώματα, τις ψυχές και τα σπίτια των ἀνθρώπων, μέχρι να κυριαρχήσουν σε αὐτά.

ΛΥΣ 13.8 τότε ὑμεῖς, ὧ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, οὐκ ἠνέσχετε ἀκούσαντες περὶ τῶν τειχῶν τῆς κατασκαφῆς τότε εσεῖς, Αθηναῖοι, δεν ἀντέξατε να ἀκούσετε για την κατεδάφιση των τειχῶν.

ΞΕΝ Απομν 2.6.35 ὅπως τε ταῦτα [τὰ ἀγαθὰ] γίγνηται τοῖς φίλοις οὐκ ἀποκάμινεις μηχανώμενος δεν κουράζεσαι να ἐπινοεῖς τρόπους για να ἀποκτήσουν και οἱ φίλοι σου αὐτά τα ἀγαθὰ [ἢ: ἐπινοεῖς ἀκούραστα τρόπους κ.λπ.].

ΠΛ Γοργ 470c μὴ κάμης φίλον ἄνδρα εὐργετῶν μη κουραστείς να ευεργετῆς ἕναν φίλο σου.

ΞΕΝ ΚΑναβ 5.1.2 ἀπείρηκα ἤδη ξυσκευαζόμενος καὶ βαδίζων καὶ τρέχων καὶ τὰ ὅπλα φέρων καὶ ἐν τάξει ὦν καὶ φυλακὰς φυλάττων καὶ μαχόμενος ἔχω κουραστὲί πια να ετοιμάζω τις ἀποσκευές μου και να βαδίζω και να κουβαλᾶω τα ὅπλα και να κάνω πορείες σε παράταξη και να φυλάω σκοπιές και να πολεμᾶω.

ΙΣΟΚΡ 6.47 ἀπείπομεν δ' ἂν ἀκούοντές τε καὶ λέγοντες, εἰ πάσας τὰς τοιαύτας πράξεις ἐξετάζομεν θα κουραζόμασταν να ἀκούμε και να μιλάμε αν θέλαμε να ἐξετάσουμε τις πράξεις αὐτοῦ του εἶδους.

§5.18. Μερικά ἀπὸ τα ρήματα των προηγουμένων κατηγοριῶν ἐνδέχεται να παρουσιάζουν **διπλὴ σύνταξη**, να συντάσσονται δηλαδή και με ἀπαρέμφατο, ἔχοντας ὁμως στην περίπτωση αὐτή μια διαφορετικὴ σημασία. Η κατηγορηματικὴ μετοχὴ δηλώνει συνήθως το πραγματικὸ, αὐτὸ που δίδεται στην ἐποπτεία, το χειροπιαστὸ, ἐνὼ το ἀπαρέμφατο την ἀφηρημένη ρηματικὴ σημασία ἢ και ἀπλῶς το εικαζόμενο, το νοητὸ, το

δυνατό και ενδεχόμενο. Η νοηματική αυτή διαφορά θα μπορούσε να περιγραφεί και ως εξής: Η μετοχή έχει μια χροιά αντικειμενικότητας, ενώ το απαρέμφατο κινείται στη διάσταση του υποκειμενικού. Τέτοια ρήματα είναι π.χ. τα εξής:

§5.19. Το **φαίνομαι**:

- **με μετοχή** σημαίνει "φανερώνομαι", "είμαι φανερός", "αποδεικνύομαι", "είναι φανερό ότι",
- **με απαρέμφατο** σημαίνει "δίνω την εντύπωση", "φαίνομαι πως, σαν να...", χωρίς όμως, ενδεχομένως, αυτό που φαίνεται να συμβαίνει και στην πραγματικότητα:

ΠΛ Φαιδ 114d ἀθάνατόν γε ἡ ψυχὴ φαίνεται οὕσα ἡ ψυχὴ εἶναι φανερό [αποδεικνύεται] πως εἶναι κατὰ ἀθάνατο.

ΠΛ Μεν 71d Μένων, τί φῆς ἀρετὴν εἶναι; εἶπον καὶ μὴ φθονήσης, ἵνα εὐτυχέστατον ψεῦσμα ἐψευσμένος ὦ, ἂν φανῆς σὺ εἰδὼς καὶ Γοργίας Μένωνα τι θεωρεῖς ὅτι εἶναι ἡ ἀρετὴ; Πές το ἀνεπιφύλακτα γὰρ νὰ πιαστώ ἐγὼ νὰ λέω τὸ πιο ωραῖο ψέμμα, ἐφόσον ἀποδειχθεῖ ὅτι ἐσὺ καὶ ὁ Γοργίας ἔχετε πραγματικὴ γνώση.

ΠΛ Ευθυφρ 12εκαὶ καλῶς γέ μοι, ὦ Εὐθύφρων, φαίνει λέγειν καὶ ἐμένα, Εὐθύφρονα, μου φαίνεσαι νὰ [ἡ: μου δίνεις τὴν ἐντύπωση ὅτι] μιλάς σωστά.

ΞΕΝ Συμπ 1.15 καὶ ἅμα λέγων [ὁ γελωτοποιὸς] ταῦτα ἀπεμύττετό τε καὶ τῇ φωνῇ σαφῶς κλαίειν ἐφαίνετο καὶ λέγοντας αὐτὰ ρουφούσε τὴ μῦτη τοῦ καὶ ἀπὸ τῇ φωνῇ τοῦ φαινόταν καθαρά πως ἐκλαιγε [ενὼ στὴν πραγματικότητα, ὅπως προκύπτει ἀπὸ τὴν ἐπόμενη πρόταση, δὲν ἐκλαιγε].

§5.20. Το **αἰσχύνομαι** καὶ το **αἰδοῦμαι**:

- **με μετοχή** ἔχουν τὴ σημασία "ντρέπομαι ποὺ κάνω κάτι", "κάνω κάτι με ντροπὴ",
- **με απαρέμφατο** σημαίνουν "ντρέπομαι νὰ κάνω κάτι", "δὲν κάνω κάτι ἀπὸ ντροπὴ":

ΞΕΝ ΚΠαιδ 5.1.21 καὶ τοῦτο μὲν [τὸ ἀποδιδόναι χάριν μήπω με δύνασθαι] οὐκ αἰσχύνομαι λέγων• τὸ δ' ἐὰν μένῃτε παρ' ἐμοί, ἀποδώσω, εὖ ἴστε, αἰσχυνοίμην ἂν εἰπεῖν καὶ αὐτὸ [τὸ ὅτι δὲν μπορῶ ἀκόμη νὰ σας ἀποδώσω τὴ χάρις ποὺ ἀξίζετε] δὲν ντρέπομαι νὰ το ὁμολογῶ•θα ντρεπόμουν ὁμῶς νὰ πω, νὰ το ξέρετε καλὰ, ὅτι θὰ σας ἀποδώσω τὴ χάρις ποὺ σας ἀξίζει ἀν μείνετε μαζί μου.

ΟΜ Οδ 8.86 αἶδετο γὰρ [Ὀδυσσεὺς] Φαίηκας ὑπ' ὄφρ' ὕσι δάκρυα λείβων ντρεπόταν [ὁ Ὀδυσσεὺς] τοὺς Φαίακες ποὺ βούρκωσαν τὰ μάτια τοῦ καὶ ἔτρεχαν τὰ δάκρυα.

ΟΜ Οδ 6.221-222 αἰδέομαι γὰρ γυμνοῦσθαι κούρησιν ἐϋπλοκάμοισι μετελθὼν γιὰ ντρεπόμαι νὰ ξεγυμνωθῶ μπροστὰ σὲ καλλιπλόκαμες κοπέλλες.

§5.21. Το **ἀνέχομαι** καὶ το **ὑπομένω**:

- **με μετοχή** ἔχουν τὴ σημασία "αντέχω", "υπομένω",
- **με απαρέμφατο** σημαίνουν "τολμῶ":

ΗΡΟΔ 8.26 οὔτε ἡνέσχετο σιγῶν δὲν μπόρεσε νὰ κρατήσῃ τὸ στόμα τοῦ κλειστὸ.

ΗΡΟΔ 7.139 καταμείναντες [οἱ Ἀθηναῖοι] ἀνέσχοντο τὸν ἐπιόντα ἐπὶ τὴν χώραν δέξασθαι παραμένοντας στὸν τόπο τοὺς τόλμησαν νὰ ἀντιμετωπίσουν τὸν εἰσβολέα στὴ χώρα τοὺς.

ΣΟΦ ΟΤ 1323 ὑπομένεις με τὸν τυφλὸν κηδεύων ἀντέχεις νὰ φροντίζεις ἐμένα τὸν τυφλό.

ΠΛ Γοργ 505c οὗτος ὁ ἀνὴρ οὐχ ὑπομένει ὠφελούμενος αὐτὸς ὁ ἄνθρωπος δὲν ἀντέχει νὰ ὠφελεῖται.

ΞΕΝ Απομν 2.7.11 νῦν δέ μοι δοκῶ εἰς ἔργων ἀφορμὴν ὑπομενεῖν αὐτὸ ποιῆσαι [τὸ δανείσασθαι] τώρα νομίζω ὅτι θα το τολμήσω αὐτό [να δανειστώ] για να ξεκινήσω μια δουλειά.

ΔΗΜ 18.204 τὴν χώραν ἐκλιπεῖν ὑπέμειναν τὸλμησαν να εγκαταλείψουν την πόλη.

§5.22. Το **ἄρχομαι**:

• **με μετοχή** ἔχει τη σημασία "βρίσκομαι στη αρχή μιας ενέργειας σε αντίθεση προς το τέλος ή τη μέση της". Με μετοχή συντάσσεται το ἄρχομαι και όταν πρόκειται να δηλωθεῖ ο τρόπος με τον οποίον αρχίζει μια ενέργεια,

• **με απαρέμφατο** σημαίνει "αρχίζω", "ξεκινάω να κάνω κάτι":

ΗΡΟΔ 4.119 ἦν μέντοι ἐπὶ καὶ ἐπὶ τὴν ἡμετέραν ἄρξην τε ἀδικέων αν ὁμως βαδίζει [ο Πέρσης] και εναντίον της χώρας μας και μας κάνει πρώτος κακός.

ΞΕΝ ΚΠαιδ 8.7.26 ἐκλείπειν μοι φαίνεται ἡ ψυχὴ ὄθενπερ, ὡς ἔοικε, πᾶσιν ἄρχεται ἀπολείπουσα μου φαίνεται πως αρχίζει να με εγκαταλείπει η ψυχὴ ἀπὸ ἐκεῖ ἀκριβῶς ἀπὸ ὅπου, ὅπως φαίνεται, αρχίζει να φεύγει η ψυχὴ κάθε ἀνθρώπου.

ΞΕΝ ΚΠαιδ 8.8.2 ὥς δ' ἀληθῆ λέγω ἄρξομαι διδάσκων ἐκ τῶν θείων για να δείξω ὅτι λέω την ἀλήθεια, θα αρχίσω πρώτα ἀπὸ τη στάση των Περσῶν προς τα θεῖα [ή: θα αναπτύξω πρώτα τη στάση κ.λπ.].

ΠΛ Μενεξ 237a πόθεν ἂν ὀρθῶς ἀρξάμεθα ἄνδρας ἀγαθοὺς ἐπαινοῦντες; ἀπὸ ποῦ εἶναι ὀρθὸ να αρχίσω να επαινῶ τους γενναίους ἀνδρες;

ΘΟΥΚ 1.107.1 ἤρξαντο δὲ κατὰ τοὺς χρόνους τούτους καὶ τὰ μακρὰ τείχη Ἀθηναῖοι ἐς θάλασσαν οἰκοδομεῖν τον ἴδιο περίπου καιρὸ ξεκίνησαν οι Αθηναῖοι να χτίζουν και τα μακρὰ τείχη επεκτείνοντάς τα ως τη θάλασσα.

ΞΕΝ Απομν 3.5.22 οἶμαί σε οὐδὲν ἦττον ἔχειν εἰπεῖν ὁπότε στρατηγεῖν ἢ ὁπότε παλαίειν ἤρξω μανθάνειν πιστεύω ὅτι μπορείς να πεις τόσο πότε ἀρχισες να μαθαίνεις τη στρατηγική ὅσο και να παλεύεις.

ΔΗΜ 19.333 τί οὖν λέγω καὶ πόθεν ἄρχομαι κατηγορεῖν; τι να πω λοιπόν και ἀπὸ που να ξεκινήσω το κατηγορητήριο;

§5.23. Με κατηγορηματικὴ μετοχή που αναφέρεται πότε στο αντικείμενο και πότε στο υποκείμενό τους συντάσσονται συνήθως οι ἀκόλουθες κατηγορίες ρημάτων:

§5.24. Τα **αισθητικά** ρήματα, ἐκεῖνα δηλαδή που δηλώνουν αισθητηριακὴ ἢ νοητικὴ αντίληψη, γνώση εν γένει, καθὼς και ὅσα δηλώνουν μάθηση, μνήμη, και λήθη, ὅπως το αἰσθάνομαι, ὀρῶ, ἀκούω, περιορῶ [= "παραβλέπω", "ἀνέχομαι", "ἐπιτρέπω"], γινώσκω, ἐπίσταμαι, μανθάνω, οἶδα, πυνθάνομαι, εὕρισκω, λαμβάνω, καταλαμβάνω, μέμνημαι, ἐπιλανθάνεσθαι, κτό.:

• **Η κατηγορηματικὴ μετοχή αναφέρεται στο υποκείμενο:**

ΕΥΡ Μηδ 26 πρὸς ἀνδρὸς ἦσθετ' ἡδικομένη κατὰλαβε πως ο ἀνδρας της την αδικούσε.

ΘΟΥΚ 1.32.5 ἡμεῖς ἀδύνατοι ὀρῶμεν ὄντες τῇ οἰκείᾳ μόνον δυνάμει περιγενέσθαι εμεῖς βλέπουμε πως δεν είμαστε σε θέση να υπερσχύσουμε μόνο με τις δικές μας δυνάμεις.

ΞΕΝ Απομν 4.3.13 [ὁ θεός] τὰ μέγιστα μὲν πράττων ὀρᾶται, τάδε δὲ οἰκονομῶν ἀόρατος ἡμῖν ἐστίν ο θεός

φαίνεται βέβαια να επιτελεί τα πιο μεγάλα πράγματα, ο τρόπος όμως που τα διευθετεί δεν είναι ορατός για μας.

ΞΕΝ ΚΠαιδ 7.2.17 ἄνθρωποι καλοὶ καὶ ἀγαθοί, ἐπειδὴν γνῶσιν ἀπιστούμενοι, οὐ φιλοῦσι τοὺς ἀπιστοῦντας οἱ ἐντιμοὶ καὶ ἐνάρετοὶ ἄνθρωποι ὅταν καταλάβουν ὅτι δεν τους πιστεύουν, μισοῦν ἐκείνους που δεν τους πιστεύουν.

ΞΕΝ ΚΑναβ 2.1.13 ἴσθι ἀνόητος ὢν πρέπει να ξέρεις ὅτι εἶσαι ἀνόητος.

ΔΗΜ 19.332 Χάρης εὖρηται πιστῶς καὶ εὐνοϊκῶς πράττων ὑπὲρ ὑμῶν ὁ Χάρης βρέθηκε να ενεργεῖ νόμιμα καὶ πρὸς το συμφέρον σας.

ΠΛ Απολ 29c ἐὰν δὲ ἄλῳς ἔτι τοῦτο [τὸ φιλοσοφεῖν] πράττων, ἀποθανῇ ἂν σε πιάσουν να συνεχίζεις να το κάνεις αὐτό [δηλ. να φιλοσοφεῖς], θα πεθάνεις.

ΠΛ Πολ 609c ὅταν [ὁ ἄδικος ἄνθρωπος] ληφθῇ ἀδικῶν ὅταν ὁ ἀδικος ἄνθρωπος πιαστῇ να κάνει μια αδικία.

ΗΡΟΔ 3.1 ὃ βασιλεῦ, διαβεβλημένος ὑπὸ Ἀμάσιος οὐ μανθάνεις βασιλιά, ὁ Ἀμασις σε κοροΐδεψε καὶ δεν το 'χεις καταλάβει [ἡ: δεν καταλαβαίνεις ὅτι ἐξαπατήθηκες ἀπὸ τον Ἀμασι].

ΞΕΝ ΚΠαιδ 1.6.6 μέμνημαι τοιαῦτα ἀκούσας σου θυμάμαι ὅτι ἀκουσα τέτοια ἀπὸ ἐσένα.

• **Η κατηγορηματική μετοχή αναφέρεται στο αντικείμενο:**

ΞΕΝ Απομν 2.2.1 αἰσθόμενος δὲ ποτε [ὁ Σωκράτης] Λαμπροκλέα τὸν πρεσβύτερον υἱὸν αὐτοῦ πρὸς τὴν μητέρα χαλεπαίνοντα ὅταν κάποτε [ὁ Σωκράτης] κατάλαβε ὅτι ὁ Λαμπροκλής, ὁ μεγαλύτερος γιος του, ἦταν οργισμένος με τη μητέρα του.

ΞΕΝ ΚΑναβ 1.4.16 Κῦρος ἦσθετο διαβεβηκότας [τὸν Εὐφράτην], ἦσθη ὁ Κῦρος μόλις ἔμαθε ὅτι εἶχαν διαβεῖ τον Εὐφράτη χάρηκε.

ΞΕΝ ΚΠαιδ 1.4.20 ὥς δὲ εἶδον αὐτοὺς [τὸν Κῦρον καὶ τοὺς ἱππέας] πελάζοντας οἱ λεηλατοῦντες, εὐθὺς ἀφέντες τα χρήματα ἔφευγον ὅταν οἱ ἐπιδρομεῖς τους εἶδαν να πλησιάζουν [τον Κῦρο καὶ τη συνοδεία του] ἄφησαν αμέσως ὅσα εἶχαν ἀρπάξει καὶ ἔφυγαν.

ΙΣΟΚΡ 4.96 [Ἀθηναῖοι] ἔτλησαν ἐπιδεῖν ἐρήμην μὲν τὴν πόλιν γενομένην, τὴν δὲ χώραν πορθουμένην, ἱερὰ δὲ συλῶμενα καὶ νεῶς ἐμιπραμένους, ἅπαντα δὲ τὸν πόλεμον περὶ τὴν πατρίδα τὴν αὐτῶν γιγνόμενον οἱ Ἀθηναῖοι τόλμησαν να δουν να ερημώνεται ἡ πόλη τους, να λεηλατεῖται ἡ ὑπαιθρὸς τους, να συλῶνται να ἱερὰ τους καὶ να πυρπολοῦνται οἱ ναοὶ τους, καὶ ὅλες οἱ ἐχθροπραξίες να ἐκτυλίσσονται στην πατρίδα τους.

ΘΟΥΚ 1.86.2 τοὺς ξυμμάχους οὐ περιοψόμεθα ἀδικουμένους δεν θα παραβλέψουμε πῶς οἱ σύμμαχοί μας αδικοῦνται [ἡ: δεν θα παρακολουθοῦμε ἀμέτοχοι να αδικοῦνται οἱ σύμμαχοί μας].

ΘΟΥΚ 2.13.1 [Περικλῆς] ὥς ἔγνω τὴν ἐσβολὴν ἐσομένην μόλις κατάλαβε [ὁ Περικλής] ὅτι θα γινόταν ἡ εἰσβολή.

ΞΕΝ ΚΠαιδ 1.3.10 σαφῶς κατέμαθον φάρμακα ὑμῖν αὐτὸν ἐγγέοντα κατάλαβα πολὺ καλὰ ὅτι αὐτὸς εἶχε χύσει δηλητήριο στο κρασί σας.

ΘΟΥΚ 2.6.3 ὁ κῆρυξ ἀφικόμενος ἤρε τοὺς ἄνδρας διεφθαρμένους ὅταν ἔφτασε ὁ ἀγγελιοφόρος βρήκε τοὺς ἄνδρες σκοτωμένους.

ΠΛ Πολ 389d ἂν ἄρ' ἄλλον τινὰ λαμβάνῃ ψευδόμενον ἂν πιάσεις κάποιον ἄλλον να λέει ψέματα.

ΠΛ Χαρμ 156a μέμνημαι δὲ ἔγωγε καὶ παῖς ὢν Κριτία τῷδε συνόντα σε σε θυμάμαι ἀπὸ τὴν εποχὴν που ἤμουν παιδί ἀκόμη να συναντιέσαι με τὸν Κριτία.

ΣΗΜΕΙΩΣΗ: Μερικὲς φορές φαίνεται να παραλείπεται στὴ σύνταξη αὐτῶν τῶν ρημάτων μιὰ μετοχὴ τοῦ ρήματος εἰμί:

ΘΟΥΚ 2.45.1 παισὶ δ' αὖ ὅσοι τῶνδε πάρεστε ἢ ἀδελφοῖς ὁρῶ μέγα τὸν ἀγῶνα [προσθ.: ἐσόμενον] γιὰ τὰ παιδιά καὶ τοὺς νεώτερους ἀδελφούς αὐτῶν ἐδῶ βλέπω ὅτι ὁ ἀγῶνας θὰ εἶναι μέγας.

ΞΕΝ Απομν 2.3.14 μὴ αἰσχρὸς φανῇς [προσθ.: ὦν] μήπως φανεῖς προσβλητικός.

ΔΗΜ 4.41 ἂν ἐν Χερρονήσῳ πύθησθε Φίλιππον [προσθ.: ὄντα] ἂν μάθατε ὅτι ὁ Φίλιππος βρισκόταν στὴν Χερσόνησο.

§5.25. Μερικὰ ρήματα αὐτῆς τῆς κατηγορίας παρουσιάζουν ἰδιαιτερότητες στὴ σύνταξή τους, ἔτσι:

Τὸ **ἀκούω**, τὸ **αἰσθάνομαι** καὶ τὸ **πυνθάνομαι** συντάσσονται με τοὺς ἀκόλουθους τρόπους, οἱ ὁποῖοι συνεπάγονται καὶ σημασιολογικὲς διαφοροποιήσεις:

- με γενικὴ καὶ κατηγορηματικὴ μετοχὴ ὅταν πρόκειται νὰ δηλωθεῖ ἄμεση ἀντίληψη, ὅταν ὑπάρχει δηλαδὴ αὐθηγοῦν (ἀκούω), ἢ ἄμεση αἰσθητηριακὴ ἀντίληψη (αἰσθάνομαι),
- με αιτιατικὴ καὶ κατηγορηματικὴ μετοχὴ ὅταν πρόκειται νὰ δηλωθεῖ ἔμμεση ἀντίληψη ἐνὸς πραγματικοῦ γεγονότος, δηλαδὴ ἀκουσμα ἢ πληροφορία ἀπὸ ἄλλους (ἀκούω, πυνθάνομαι, τὸ ὁποῖο ἔχει τὴν ἴδια σημασία καὶ με γενικὴ), ἢ νοητικὴ ἀντίληψη, ἐννόηση καὶ κατανόηση (αἰσθάνομαι),
- με αιτιατικὴ καὶ εἰδικὸ ἀπαρέμφοτο ὅταν πρόκειται γιὰ τὴν ἀντίληψη ἐνὸς ἀβέβαιου γεγονότος ἢ κάποιας φήμης (ἀκούω, πυνθάνομαι), ἢ γιὰ εἰκασία καὶ ὑπόθεση (αἰσθάνομαι):

ΠΛ Συμπ 194d ἐγὼ ἡδέως ἀκούω Σωκράτους διαλεγόμενου ἐγὼ ἀκούω [με τὰ ἴδια μου τὰ αὐτιά] ευχάριστα τὸν Σωκράτη νὰ συζητῇ.

ΞΕΝ Ελλ 4.2.19 τέως μὲν οἱ Λακεδαιμόνιοι οὐκ ᾔσθάνοντο προσιόντων τῶν πολεμίων γιὰ μερικὲς στιγμὲς οἱ Λακεδαιμόνιοι δὲν ἀντιλήφθηκαν ὅτι πλησίαζαν οἱ ἐχθροί.

ΞΕΝ ΚΑναβ 1.4.5 ἤκουσε Κῦρον ἐν Κιλικίᾳ ὄντα ἀκουσε [ἀπὸ ἄλλους τὸ πραγματικὸ γεγονός] ὅτι ὁ Κῦρος βρισκόταν στὴν Κιλικία.

ΗΡΟΔ 7.177 ἐπύθοντο τὸν Πέρσην ἔοντα ἐν Πιερίᾳ πῆραν τὴν πληροφορία ὅτι ὁ Πέρσης βρισκόταν στὴν Πιερία.

ΘΟΥΚ 4.6.1 Πελοποννήσιοι ὥς ἐπύθοντο τῆς Πύλου κατειλημμένης οἱ Πελοποννήσιοι μὲν ἔμαθαν πὼς ἀλώθηκε ἡ Πύλος.

ΞΕΝ ΚΑναβ 1.9.31 ὥς δ' ᾔσθετο Κῦρον πεπτωκότα μὲν πληροφορήθηκε ὅτι ὁ Κῦρος ἔπεσε στὴ μάχη.

ΞΕΝ ΚΠαιδ 1.3.1 ἰδεῖν γὰρ ἐπεθύμει [ὁ Ἀστυάγης τὸν Κῦρον], ὅτι ἤκουεν αὐτὸν καλὸν κἀγαθὸν εἶναι ὁ Ἀστυάγης ἤθελε νὰ δει τὸν Κύρο γιατί ἀκούγε [ὡς φήμη] πὼς ἦταν ευπαρουσίαστος καὶ ἐνάρετος.

ΘΟΥΚ 4.105.1 πυνθανόμενος [ὁ Βρασίδης] τὸν Θουκυδίδην κτῆσιν τε ἔχειν τῶν χρυσείων μετάλλων ἐργασίας ἐπειδὴ ἀκούσε ὁ Βρασίδης [τὴ φήμη] πὼς ὁ Θουκυδίδης εἶχε τὸ δικαίωμα ἐκμετάλλευσης στα χρυσωρυχεία.

ΘΟΥΚ 5.4.6 ὁ δὲ Φαίαξ ἀφικόμενος τοὺς μὲν Καμαριναίους πείθει καὶ Ἀκραγαντίνους, ἐν δὲ Γέλα ἀντιστάντος αὐτῷ τοῦ πράγματος οὐκέτι ἐπὶ τοὺς ἄλλους ἔρχεται, αἰσθόμενος οὐκ ἂν πείθων αὐτοὺς ὁ Φαίακας ὅταν ἔφτασε κατάφερε νὰ πείσει τοὺς Καμαριναίους καὶ τοὺς Ἀκραγαντίνους, ἐπειδὴ ὁμῶς βρήκε ἀντίξοα τὰ πράγματα στὴν Γέλα δὲν πῆγε καὶ σὲ ἄλλους εἰκάζοντας πὼς δὲν θὰ μπορούσε νὰ τοὺς πείσει.

ΣΗΜΕΙΩΣΗ: Ἡ κατηγορηματικὴ μετοχὴ που συνοδεύει τὴ σύνναψη σύννοια ἐμαυτῷ (κυρίως στὸν Ἡρόδοτο καὶ συγγινώσκω ἐμαυτῷ) = "ἔχω, αποκτῶ αὐτοσυνείδηση, αὐτεπίγνωση ὅτι, συνειδητοποιῶ σὲ σχέση πρὸς τὸν εαυτὸ μου ὅτι" μπορεῖ νὰ συμφωνεῖ εἴτε με τὸ υποκείμενο τοῦ ρήματος εἴτε με τὴν αὐτοπαθητικὴ ἀντωνυμία, μπορεῖ δηλαδὴ νὰ ἐκφέρεται εἴτε σὲ ονομαστικὴ εἴτε σὲ δοτικὴ:

ΠΛ Απολ 21b ἐγὼ οὔτε μέγα οὔτε σμικρὸν σύννοια ἐμαυτῷ σοφὸς ὢν ἐγὼ δὲν ἔχω τὴν παραμικρὴ συνείδηση [σὲ σχέση πρὸς τὸν εαυτὸ μου] ὅτι εἰμαι σοφός, οὔτε πολὺ οὔτε λίγο.

ΠΛ Απολ 21d ἐμαυτῷ συνήδη οὐδὲν ἐπισταμένῳ ἐγὼ εἶχα συνείδηση [τοῦ εαυτοῦ μου] ὅτι δὲν ἤξερα τίποτα.

ΛΥΣ 9.11 συνέγνωσαν αὐτοὶ σφίσιν ὡς ἡδικηκότες συνειδητοποίησαν [σὲ σχέση πρὸς τὸν εαυτὸ τους] ὅτι εἶχαν διαπράξει ἀδίκημα.

ΗΡΟΔ 5.91 ἄνδρες σύμμαχοι, συγγινώσκομεν αὐτοῖσι ἡμῖν οὐ ποιήσασι ὀρθῶς ἄνδρες σύμμαχοι, ἔχουμε ἐπίγνωση [σὲ σχέση πρὸς ἐμᾶς τοὺς ἰδίους] ὅτι σφάλαμε.

Ὅταν ὡστόσο τὴ γνώση που ἔχει τὸ υποκείμενο δὲν τὴν μοιράζεται με τὸν εαυτὸ του ἀλλὰ με κάποιον ἄλλον, ὅταν δηλαδὴ τὸ ρήμα συνειδέναι ἔχει ἀντικείμενο ἄλλο ὄνομα καὶ ὄχι τὴν αὐτοπαθητικὴ ἀντωνυμία, ἔτσι ὥστε σύννοιά τινι σημαίνει "γνωρίζω μαζί με κάποιον ἄλλον" καὶ κατὰ προέκταση "γνωρίζω τόσο ὅσο καὶ αὐτός, γνωρίζω καλὰ", τότε ἡ μετοχὴ ἐκφέρεται μαζί με τὸ ἀντικείμενο σὲ δοτικὴ:

ΠΛ Απολ 34b [μιλά ὁ Σωκράτης] συνίσασι [οἱ ἀδιάφθοαρτοι] Μελήτῳ μὲν ψευδόμενῳ, ἐμοὶ δὲ ἀληθεύοντι γνωρίζουν [ἐκεῖνοι που δὲν ἔχει βλάψει ὁ Σωκράτης] μαζί με τὸν Μέλητο [δηλ. γνωρίζουν τόσο καλὰ ὅσο καὶ ὁ Μέλητος] ὅτι αὐτὸς λέει ψέμματα, καὶ γνωρίζουν μαζί με μένα [καὶ τόσο καλὰ ὅσο ἐγὼ] ὅτι ἐγὼ λέω τὴν ἀλήθεια.

ΙΣΟΚΡ 7.50 σύννοια τοῖς πλείστοις αὐτῶν ἥκιστα χαίρουσιν ταύτῃ τῇ καταστάσει γνωρίζω μαζί με τοὺς περισσότερους ἀπὸ αὐτοὺς [καὶ ἐπομένως γνωρίζω τόσο καλὰ ὅσο καὶ αὐτοὶ] ὅτι ἐλάχιστα τοὺς ευχαριστεῖ τούτῃ ἡ κατάσταση τῆς πόλης.

§5.26. Με κατηγορηματικὴ μετοχὴ που ἀναφέρεται πότε στὸ υποκείμενο καὶ πότε στὸ ἀντικείμενο συντάσσονται ἐπίσης τὰ **δηλωτικά** ρήματα, καθὼς καὶ ἐκεῖνα που σημαίνουν **αναγγελία καὶ ἐλεγχ**ο καὶ ἀπὸ τὴν ἐνέργεια τῶν ὁποίων προκύπτει μιὰ αἰσθητηριακὴ ἢ νοητικὴ ἀντίληψη. Τέτοια ρήματα εἶναι τὸ δείκνυμι, δηλῶ, δηλὸν ποιῶ, φαίνω, ἀποφαίνω, φανερόν ποιῶ, ἀγγέλλω, ἐλέγχω κτό.:

• **Ἡ κατηγορηματικὴ μετοχὴ ἀναφέρεται στὸ υποκείμενο:**

ΗΡΟΔ 7.18 Ἀρτάβανος, ὃς πρότερον ἀποσπεύδων μοῦνος ἐφαίνετο, τότε ἐπισπεύδων φανερός ἦν ὁ Ἀρτάβανος που προηγουμένως ἦταν ὁ μόνος που ἐπεδίωκε ανοιχτά νὰ ἀποτρέψει τὴν ἐκστρατεία, τότε ἐπεδίωκε φανερά νὰ τὴν ἐπισπεύσει.

ΘΟΥΚ 1.21.2 ὁ πόλεμος οὗτος ἀπ' αὐτῶν τῶν ἔργων σκοποῦσι δηλώσει μείζων γεγενημένος αὐτῶν [τῶν παλαιῶν] τοῦτος ὁ πόλεμος θα δείξει σε αὐτοὺς που τὸν κρίνουν ἀπὸ τὰ πραγματικά γεγονότα πὼς ἦταν σημαντικότερος ἀπὸ ἐκείνους τοὺς παλαιότερους.

ΘΟΥΚ 3.84.2 ἡ ἀνθρωπεία φύσις, εἰωθυῖα καὶ παρὰ τοὺς νόμους ἀδικεῖν, ἀσμένῃ ἐδήλωσεν ἀκρατὴς μὲν ὀργῆς οὕσα, κρείσσων δὲ τοῦ δικαίου, πολεμία δὲ τοῦ προύχοντος ἡ ἀνθρώπινη φύση, συνηθισμένη νὰ ἀδικεῖ ἀκόμη καὶ ὅταν ὑπάρχουν νόμοι, εὐκόλα ἀποδείχτηκε ἀνίκανη νὰ συγκρατήσῃ τὴν ὀργή, ισχυρότερη ἀπὸ τὸ δίκαιο καὶ πολέμια πρὸς κάθε τι ἀνώτερο.

ΘΟΥΚ 3.64.1 δῆλόν τε ἐποίησατε οὐδὲ τότε τῶν Ἑλλήνων ἔνεκα μόνον οὐ μὴδισαντες κάνατε φανερό πὼς ἀκόμη καὶ τότε εσεῖς μόνον ἀποφύγατε νὰ μὴδίσετε ὄχι γιὰ χάρη τῶν Ἑλλήνων.

ΛΥΚΟΥΡ Λεωκ 50 φανερόν πᾶσιν ἐποίησαν οὐκ ἰδίᾳ πολεμοῦντες, ἀλλ' ὑπὲρ κοινῆς ἐλευθερίας προκινδυνεύοντες ἀπόδειξαν σε ὅλους πὼς δὲν πολέμησαν ἀπὸ ἰδιοτέλεια, ἀλλὰ ἐκτέθηκαν στὸν κίνδυνο τοῦ μετώπου γιὰ τὴν κοινὴ ἐλευθερία.

ΣΟΦ Αντ 20 δηλοῖς γάρ τι καλχαίνουσ' ἔπος δείχνεις πὼς κάποιος λόγος σκοτεινιάζει τὸν νοῦ σου.

ΔΗΜ 2.8 πάνθ' εἵνεχ' ἑαυτοῦ ποιῶν ἐξελέγλεγκται [Φίλιππος] ἐπειδὴ εἶναι ἀποδεδειγμένο ὅτι τὰ κάνει ὅλα γιὰ τὸ δικό του τὸ συμφέρον.

ΔΗΜ 21.160 εἰ δὲ δειλίας καὶ ἀνανδρίας εἵνεκα δειχθήσεται τοῦτο πεποιηκώς ἂν ἀποδειχθεῖ ὅτι τὸ ἔκανε αὐτὸ ἀπὸ δειλία καὶ ἀνανδρία.

• Ἡ κατηγορηματικὴ μετοχὴ ἀναφέρεται στὸ ἀντικείμενο:

ΔΗΜ 29.5 ἐπιδείξω τοῦτον οὐ μόνον ὁμολογηκότα εἶναι τὸν Μιλύαν ἐλεύθερον, ἀλλὰ καὶ φανερόν τοῦτ' ἔργῳ πεποιηκότα, καὶ πρὸς τοῦτοις ἐκ βασιάνου περὶ αὐτῶν πεφευγότα τοῦτον τοὺς ἀκριβεστάτους ἐλέγχους, καὶ οὐκ ἔθελῃσαντ' ἐκ τούτων ἐπιδείξαι τὴν ἀλήθειαν, ἀλλὰ πανουργοῦντα καὶ μάρτυρας ψευδεῖς παρεχόμενον καὶ διακλέπτοντα τοῖς αὐτοῦ λόγοις τὴν ἀλήθειαν τῶν πεπραγμένων θα ἀποδείξω ὅτι αὐτός [ὁ Ἀφοβός] ὄχι μόνον ἀναγνώρισε ὅτι ὁ Μιλύας εἶναι ἓνας ἐλεύθερος ἄνδρας, ἀλλὰ ὅτι καὶ τὸ επιβεβαίωσε αὐτὸ καὶ με πράξεις•ἐπιπλέον θα ἀποδείξω ὅτι αὐτὸς ἀπέφυγε τὸν βασανισμό ἑνὸς δούλου γιὰ τὸν ἀκριβὴ ἐλεγχὸ αὐτῆς τῆς ὑπόθεσης, καὶ ὅτι δὲν ἐπιθυμοῦσε νὰ λάμψῃ με αὐτὸν τὸν τρόπο ἡ ἀλήθεια, ἀλλὰ ὅτι ἐπισοοῦσε, ἀντ' αὐτοῦ, τεχνάσματα καὶ ἐπιστράτευε ψευδομάρτυρες καὶ ὅτι παραποιοῦσε τὴν ἀλήθεια τῶν ὁσων συνέβησαν με τοὺς ἰδίους τοὺς λόγους.

ΞΕΝ ΚΑναβ 2.3.19 αὐτῷ [=τῷ βασιλεῖ] Κῦρον ἐπιστρατεύοντα πρῶτος ἡγγεῖλα ἐγὼ ἀνάγγεῖλα πρῶτος στὴ βασιλιά ὅτι ὁ Κῦρος σχεδίαζε νὰ ἐκστρατεύσῃ ἐναντίον του.

ΞΕΝ Απομν 4.8.11 ἱκανὸς [Σωκράτης] δὲ καὶ ἄλλως δοκιμάσαι τε καὶ ἁμαρτάνοντα ἐλέγξει ὁ Σωκράτης ἦταν ἱκανὸς νὰ δοκιμάσῃ καὶ με ἄλλον τρόπο καὶ νὰ ἀποκαλύψῃ αὐτοὺς που ἔκαναν σφάλματα.

Σε αὐτὴ τὴν κατηγορία ἀνήκει καὶ τὸ ρῆμα ποιῶ = "πλάθω", "παριστάνω" ἢ "παρουσιάζω ποιητικά", π.χ.:

ΠΛ Συμπ 174c ἄκκλητον ἐποίησεν [Ὀμηρος] ἐλθόντα τὸν Μενέλεων ἐπὶ τὴν θοίνην ὁ Ὀμηρος παριστάνει τὸν Μενέλαο νὰ ἐρχεται ἀπρόσκλητος στὸ συμπόσιο.

ΙΣΟΚΡ 9.9 τοῖς μὲν γὰρ ποιηταῖς πολλοὶ δέδονται κόσμοι· πλησιάζοντας τοὺς θεοὺς τοῖς ἀνθρώποις οἷόν τ' αὐτοῖς ποιῆσαι καὶ διαλεγομένους καὶ συναγωνιζομένους οἷς ἂν βουλευθῶσι· γιατί οι ποιητές έχουν στη διάθεσή τους πολλούς τρόπους να στολίσουν το λόγο τους: μπορούν να παραστήσουν τους θεούς να πλησιάζουν τους ανθρώπους, να συζητούν και να ανταγωνίζονται σε ό,τι και αν θελήσουν.

§5.27. Και για ορισμένα από τα ρήματα των προηγουμένων κατηγοριών ισχύει ό,τι αναφέρθηκε και πριν, ότι δηλαδή ενδέχεται να συντάσσονται και με απαρέμφατο, έχοντας όμως στην περίπτωση αυτή μια διαφορετική σημασία. Έτσι:

§5.28. Το **γιγνώσκω**:

• **με μετοχή** σημαίνει "γνωρίζω ότι", "αναγνωρίζω", "κατανοώ",

• **με απαρέμφατο** σημαίνει "κρίνω", "αποφασίζω":

ΣΟΦ Αι 807 ἔγνωκα γὰρ δὴ φωτὸς ἡπατημένη· γιατί τώρα βέβαια αναγνωρίζω ότι αυτός ο άνθρωπος με εξαπάτησε [ή: ότι εξαπατήθηκα από αυτόν τον άνδρα].

ΘΟΥΚ 1.25.1 γνόντες οἱ Ἐπιδάμνιοι οὐδεμίαν σφίσιν ἀπὸ Κερκύρας τιμωρίαν οὔσαν· όταν οι Επιδάμνιοι κατάλαβαν ότι δεν είχαν να προσμένουν καμιά βοήθεια από την πλευρά της Κέρκυρας.

ΗΡΟΔ 1.74 Ἀλυάττεα γὰρ ἔγνωσαν δοῦναι τὴν θυγατέρα Ἀρυήνῃν Ἀστυάγει τῷ Κυαξάρῳ παιδί· αποφάσισαν δηλαδή ο Αλυάτης να δώσει την θυγατέρα του Αρυήνη νύφη στον Αστυάγη, τον γιο του Κυαξάρη.

ΞΕΝ Απολ 33 ἐπεὶ γὰρ ἔγνω [Σωκράτης] τοῦ ἔτι ζῆν τὸ τεθνάναι αὐτῷ κρεῖττον εἶναι· αφού ο Σωκράτης αποφάσισε ότι γι' αυτόν ήταν καλύτερο να πεθάνει παρά να εξακολουθήσει να ζει.

§5.29. Το **εἰδέναι**, το **ἐπίστασθαι** και το **μανθάνω**:

• **με μετοχή** σημαίνουν "γνωρίζω, ξέρω, καταλαβαίνω, μαθαίνω ότι κάτι είναι, υπάρχει",

• **με απαρέμφατο** σημαίνουν "γνωρίζω, ξέρω, μαθαίνω να κάνω κάτι":

ΞΕΝ ΚΑναβ 6.6.17 ὃν [=Δέξιππον] ὑμεῖς ἐπίστασθε ὑμᾶς προδόντα· τον Δέξιππο που ξέρετε ότι σας πρόδωσε.

ΣΟΦ Αντ 472 εἴκειν δ' οὐκ ἐπίσταται κακοῖς· δεν ξέρει να συμβιβάζεται με τα δεινά.

ΞΕΝ ΚΑναβ 1.3.15 καὶ ἄρχεσθαι ἐπίσταμαι· ξέρω και να υπακούω.

ΞΕΝ Απομν 1.2.14 ἥδεσαν Σωκράτην ἀπ' ἐλαχίστων μὲν χρημάτων αὐταρκέστατα ζῶντα, τῶν ἡδονῶν δὲ πασῶν ἐγκρατέστατον ὄντα· γνώριζαν ότι ο Σωκράτης ζούσε με ελάχιστα χρήματα εντελώς αὐτάρκης και ότι ήταν πολύ εγκρατής προς όλες τις απολαύσεις.

ΟΜ Ιλ 7.238-239 οἷδ' ἐπὶ δεξιᾷ, οἷδ' ἐπ' ἀριστερὰ νωμῆσαι βῶν ἄζαλῆν· ξέρω πότε πρέπει να έχω στα δεξιά, ξέρω πότε πρέπει να έχω στ' αριστερά την ασπίδα τη στεγνή, από δέρμα βοδιού καμωμένη.

ΣΟΦ Φιλ 13 μὴ καὶ μάθη μ' ἤκοντα· μήπως και καταλάβει ότι έχω έρθει εδώ.

ΗΡΟΔ 4.164 καὶ μιν [...] καταμαθόντες ἀγοράζοντα κτείνουσι· και όταν έμαθαν ότι περιδιαβάξει στην αγορά τον σκοτώνουν.

ΔΗΜΟΚΡ απ 244 μάθε δὲ πολὺ μᾶλλον τῶν ἄλλων σεαυτὸν αἰσχύνεσθαι· μάθε να ντρέπεσαι πολὺ

περισσότερο από τους άλλους τον ίδιο σου τον εαυτό.

ΠΛ Γοργ 456d ἔμαθεν πυκτεύειν τε καὶ παγκρατιάζειν καὶ ἐν ὅπλοις μάχεσθαι ἔμαθε να αγωνίζεται στην πυγμαχία και στο παγκράτιο και να πολεμά με τα όπλα.

§5.30. Το **μémνημαι** και το **ἐπιλανθάνομαι**:

- **με μετοχή** σημαίνουν "θυμάμαι, λησμονώ ότι κάτι είναι, υπάρχει",

- **με απαρέμφατο** σημαίνουν "θυμάμαι, λησμονώ να κάνω κάτι":

ΞΕΝ ΚΠαιδ 1.6.3 μέμνημαι ἀκούσας ποτέ σου θυμάμαι ότι άκουσα κάποτε από σένα.

ΞΕΝ ΚΑναβ 3.2.39 καὶ ὅστις τε ὑμῶν τοὺς οἰκείους ἐπιθυμεῖ ἰδεῖν, μεμνήσθω ἀνὴρ ἀγαθὸς εἶναι•οὐ γὰρ ἄλλως τούτου τυχεῖν και ὅποιος από σας θέλει να δει τους δικούς του, να θυμάται να είναι γενναίος άνδρας, γιατί αλλιώς δεν πρόκειται να το πετύχει αυτό.

ΕΥΡ Βακ 188-189ἐπιελήσμεθ' ἡδέως γέροντες ὄντες μετά χαράς λησμονούμε ότι είμαστε γέροι.

ΗΡΟΔ 3.147 τουτέων μὲν τῶν ἐντολέων μεμνημένος ἐπιλανθάνετο τις εντολές όμως αυτές λησιμόνησε να τις θυμηθεί.

ΠΛ Πολ 563b ἐν γυναιξὶ δὲ πρὸς ἄνδρας και ἀνδράσι πρὸς γυναῖκας ὅση ἡ ἰσονομία καὶ ἐλευθερία γίνεται ὀλίγου ἐπελαθόμεθ' εἰπεῖν παραλίγο όμως να ξεχνούσαμε να πούμε πόση ισότητα δικαιωμάτων και ελευθερία διέπει τις σχέσεις των γυναικών με τους άνδρες και αντίστροφα.

§5.31. Το **δεικνύναι**, **ἀποφαίνεῖν** και το **δηλοῦν**:

- **με μετοχή** σημαίνουν "αποδεικνύω, φανερώνω ένα γεγονός", "καταδεικνύω",

- **με απαρέμφατο** σημαίνουν "εκφράζω μια άποψη", "παρουσιάζω ως", "ισχυρίζομαι", "υποδεικνύω", "αναγορεύω":

ΑΝΤΙΦ 2.4.8 δηλώσω οὐ παραγενόμενος θα καταδείξω ότι δεν ήμουν παρών.

ΞΕΝ ΚΑναβ 2.3.14 πορευόμενοι ἀφίκοντο εἰς κώμας ὅθεν ἀπέδειξαν οἱ ἡγεμόνες λαμβάνειν τὰ ἐπιτήδεια συνεχίζοντας την πορεία τους έφτασαν στους οικισμούς από τους οποίους τους υπέδειξαν οι οδηγοί να προμηθεύονται τα τρόφιμα.

ΗΡΟΔ 5.25Ὅτανεα ἀποδέξας στρατηγὸν εἶναι τῶν παραθαλασσίων ἀνδρῶν αναγόρευσε αρχηγό των στρατευμάτων των παραθαλάσσιων περιοχών τον Οτάνη.

ΘΟΥΚ 4.36.1 οἱ δὲ ἀκούσαντες τὰς χεῖρας ἀνέσεισαν δηλοῦντες προσίεσθαι τὰ κεκηρυγμένα και αυτοί όταν άκουσαν σήκωσαν τα χέρια ψηλά δείχνοντας ότι δέχονται όσα ανήγγειλε ο κήρυκας.

ΑΡΙΣΤΟΦ Πλ 269 δηλοῖς γὰρ αὐτὸν σωρὸν ἥκειν χρημάτων ἔχοντα τον εμφανίζεις να έχει έρθει με πάρα πολλά χρήματα.

ΗΡΟΔ 1.129 Ἀστυάγης δὲ μιν ἀπέφαινε τῷ λόγῳ σκαιότατόν τε καὶ ἀδικώτατον ἔοντα πάντων ἀνθρώπων τότε ο Αστυάγης του έδειξε με επιχειρήματα ότι είναι ο πιο αδέξιος και πιο άδικος από όλους τους ανθρώπους.

ΠΛ Θεαιτ 168b τί ποτε λέγομεν, κινεῖσθαι ἀποφαινόμενοι τὰ πάντα τι ακριβώς εννοούμε όταν εκφράζουμε την άποψη ότι όλα κινούνται.